

แนวทางการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านปะอาว
อ.เมือง จ.อุบลราชธานี บนฐานแนวคิด “คั่นโคมะจิชที่คุรี”

The Development Patterns and Activities of Tourism
Guidance in Ban Pa-ao village, Amphoe mueang, Ubon
Ratchathani Province: Kankou Machizukuri Approach

ดวงดาว โยชิตะ
Duangdao Yoshida

Article History

Receive: February 24, 2022

Revised: March 28, 2022

Accepted: March 29, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนปะอาว และศึกษารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการในการเดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนปะอาว อ.เมือง จ.อุบลราชธานี บนฐานแนวคิดคั่นโคมะจิชที่คุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม จำนวน 385 ชุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบ้านปะอาวที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการในการเดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนปะอาว คือ การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมผลงานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นในพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ภายใต้การทำกิจกรรมเข้าสู่ชุดท้องถิ่นเพื่อถ่ายภาพเป็นที่ระลึก ฝึกทำและฟังการบรรยายเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในศาสตร์ต่างๆ โดยไกด์ที่เป็นคนในท้องถิ่นมีความชำนาญ ชื่อของฝากของที่ระลึกของท้องถิ่น นั่งฟังบรรยายเกี่ยวกับภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ในห้อง และนั่งอ่านหนังสือเกี่ยวกับภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของท้องถิ่น เป็นต้น

คำสำคัญ : รูปแบบและกิจกรรม ; การท่องเที่ยวชุมชน ; บ้านปะอาว ; อุบลราชธานี ; คั่นโคมะจิชที่คุรี

ABSTRACT

The purpose of this research is to study demographic characteristics and behaviors, as well as exploring patterns and activities of tourists of tourists visiting Pa-ao community, Amphoe Mueang, Ubon Ratchathani Province. This research applied the concept “Kankou Machizukuri” while also recruiting research samplings from 385 Thai Tourists. Research tools included 385 set of questionnaires. The quantitative method for analyzing the data including frequency rate, percentage rate, Average Mean, and Standard Deviation. Research’ Hypothesis was tested by Chi-Square statistical analysis. Such quantitative findings suggested that findings were: age, educational background, occupation, average income, and marital status were significantly related to tourists’ behaviors in Ban Pa-ao Community at the rate of 0.05. Tourists expected to explore and learn culture and traditional wisdom exhibiting in the local museums. Such activities allowed the tourists to rent the local costumes for taking souvenir picture. They participated in handmade-craft workshop while also listening traditional knowledge from multidisciplinary subjects. Local tourist guides had experience as introducing tourists to purchase local souvenirs. Tourists listened to some lecture-classes while also read series of books related to traditions and local culture visiting Pa-ao Community

Keywords : Patterns and Activities ; Community Based Tourism ; Ban Pa-ao ; Ubon Ratchathani ; Kankou Machizukuri

บทนำ

รูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลักในการพัฒนาการท่องเที่ยวและการพัฒนาทางด้านสังคมท้องถิ่น โดยรูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวสามารถนำมาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการโน้มน้าวใจให้นักท่องเที่ยวให้เกิดความปรารถนาที่จะออกเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และรูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวยังสามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการสร้างความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมให้กับท้องถิ่นได้

ประเทศญี่ปุ่นเป็นอีกหนึ่งตัวอย่างของประเทศที่ประสบความสำเร็จทางการพัฒนาท้องถิ่นสู่ความยั่งยืน โดยอาศัยการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับสังคมในท้องถิ่นต่างๆ ของประเทศ ภายใต้แนวคิด “คันโคมะจิซึกุริ” ซึ่งเป็นแนวคิดที่ถูกนำมาใช้ในการฟื้นฟูท้องถิ่นในระดับภูมิภาคของประเทศญี่ปุ่น (Yoshida, 2020) เนื่องจากปัจจุบันประเทศญี่ปุ่นกำลังเผชิญกับปัญหาด้านประชากรผู้สูงอายุเพิ่มจำนวนมากขึ้นแต่จำนวนการเกิดลดลง ส่วนวัยหนุ่มสาวก็นิยมอพยพย้ายถิ่นไปทำงานในเมืองโตเกียวซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศญี่ปุ่นที่มีความเจริญมากกว่า ทำให้เมืองชนบทของประเทศญี่ปุ่นหลายๆ เมืองเกิดปัญหาด้านความยั่งยืน เช่น อุตสาหกรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมประเพณี ขาดผู้สืบทอดและดำเนินการต่อในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากประชากรที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นชนบทของประเทศญี่ปุ่นส่วนมากเป็นผู้สูงอายุ เป็นต้น ซึ่งทำให้รัฐบาลญี่ปุ่นได้นำแนวคิด “คันโคมะจิซึกุริ” (観光まちづくり) มาใช้ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้แก่ท้องถิ่น โดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาพัฒนาเชื่อมโยงสู่การสร้างรูปแบบกิจกรรมทางการท่องเที่ยวควบคู่กับการพัฒนาชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับคนในท้องถิ่นและดึงดูดใจไม่ให้นักท่องเที่ยวอพยพย้ายถิ่นฐานเข้าไปทำงานในเมืองหลวง ซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ท้องถิ่นในชนบทของประเทศญี่ปุ่นเกิดความไม่ยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมประเพณีขาดผู้ออนุรักษ สืบสานต่อซึ่งอาจนำไปสู่การสูญหายของวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าของท้องถิ่นได้ในอนาคต ตลอดจนรูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวยังสามารถนำมาเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าของตนเองมากขึ้น เนื่องจากผู้สูงอายุสามารถให้ความรู้ ถ่ายทอดเรื่องราวของชุมชนท้องถิ่นของตนผ่านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว โดยการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของชุมชนจำเป็นต้องมีการศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึงความปรารถนาของนักท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่การวางแผนและพัฒนารูปแบบและกิจกรรมทางการ

ท่องเที่ยวของชุมชนให้เกิดความน่าสนใจและสอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งหลักการในการดำเนินการ ประกอบไปด้วย ชุมชนต้องรู้ว่าขายทรัพยากรอะไรให้นักท่องเที่ยว ฤดูกาลท่องเที่ยวคือช่วงไหน มีจุดท่องเที่ยวที่ไหนบ้างที่จะส่งเสริมด้านการตลาดท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายคือใคร วิธีการในการส่งเสริมด้านการตลาดท่องเที่ยวเป็นอย่างไร (Mitsuru, 2013) แนวคิด “คั่นโคมะจิซึทึริ” เป็นแนวคิดการพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืนโดยอาศัยการท่องเที่ยวเข้ามาช่วยในการส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งแนวคิดนี้เป็นแนวคิดใหม่ที่เพิ่งถูกกล่าวถึงในประเทศไทย (Yoshida, 2020) แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับประเทศญี่ปุ่น แนวคิด “คั่นโคมะจิซึทึริ” อาจจะไม่ใช่นวัตกรรมใหม่แต่เป็นแนวคิดที่ถูกนำไปใช้เพื่อสร้างความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมให้กับชุมชนต่างๆ ทั่วทั้งญี่ปุ่น อาทิ ชุมชนอะริเอะที่มีชื่อเสียงในเรื่องวัฒนธรรมคะบะตะหรือภาษาไทยเรียกว่าตลุงน้ำ โดยมีหลักการแนวคิด “คั่นโคมะจิซึทึริ” มีหลักการและแนวคิดใกล้เคียงกับแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนแต่มีความแตกต่างกันในด้านแนวทางในการปฏิบัติโดยแนวคิด “คั่นโคมะจิซึทึริ” จะมีหน่วยงานไม่แสวงหาผลกำไร NGO ในท้องถิ่นเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการพัฒนาสู่ความยั่งยืนโดยอาศัยการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ โดยให้ความสำคัญต่อประโยชน์ของชุมชนเป็นอันดับแรก ในขณะที่แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะมีหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการพัฒนาสู่ความยั่งยืนจึงทำให้เกิดปัญหาในด้านการขาดความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน เนื่องจากชุมชนไม่ได้เป็นผู้ที่ประสงค์ให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาบริหารจัดการความยั่งยืนภายในชุมชนของตน

ชุมชนบ้านปะอาวเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานมากกว่า 200 ปี มีชื่อเสียงด้านภูมิปัญญาด้านหัตถกรรมการหล่อเครื่องทองเหลืองแบบโบราณ (ขี้ผึ้งหาย) และการทอผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติ โดยชุมชนบ้านปะอาวเป็น 1 ใน 5 ของชุมชนท่องเที่ยวต้นแบบประจำภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเยือนประมาณโดยเฉลี่ยปีละ 5,000 คนต่อปี (Loamwong, personal communication, Oct 31, 2019)

แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าชุมชนปะอาวจะมีจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่น่าสนใจ แต่กลับพบว่า แหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านปะอาวยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากนัก และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางเข้าไปท่องเที่ยวมักจะใช้เวลาในการทำกิจกรรมในการท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย มีการใช้จ่ายทางการท่องเที่ยวค่อนข้างน้อยด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากชุมชนปะอาวขาดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายที่น่าสนใจเพียงพอที่จะสามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเยือนได้ (Intarapan, personal communication, Aug 13, 2020)

ทั้งนี้จึงกล่าวได้ว่า ประเด็นปัญหาในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ชุมชนบ้านปะอาวควรจะดำเนินการในการสร้างการรับรู้ไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวอย่างไร และควรจะดำเนินการในการสร้างรูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวอย่างไรให้เกิดความหลากหลายและน่าสนใจทำให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาในการท่องเที่ยวอยู่ในชุมชนและใช้จ่ายทางการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งหากกล่าวตามหลักการแนวคิดการพัฒนาเมืองท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของประเทศญี่ปุ่น “คั่นโคมะจิซึทึริ” ชุมชนจำเป็นต้องเข้าใจในเรื่องของพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย เพื่อช่วยในการนำไปสู่การวางแผนการดำเนินงานสำหรับการแก้ไขปัญหาในข้างต้นที่กล่าวมา เนื่องจากการศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวจะทำให้ชุมชนสามารถปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของชุมชนให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวได้

ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านปะอาว อ.เมือง จ.อุบลราชธานี บนฐานแนวคิด “คั่นโคมะจิซึทึริ” มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย ซึ่งสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับข้อมูลทางด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ พฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนปะอาว อ.เมือง จ.อุบลราชธานี ในเบื้องต้น และมีการทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนบ้านปะอาว เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนด้านการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ตามหลักการและแนวคิดคั่นโคมะจิซึทึริ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนปะอาว อ.เมือง จ.อุบลราชธานี บนฐานแนวคิดคั่นโคมะจิซึทึริ
2. เพื่อศึกษารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการในการเดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนปะอาว อ.เมือง จ.อุบลราชธานี บนฐานแนวคิดคั่นโคมะจิซึทึริ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดการสร้างเมืองท่องเที่ยว “คั่นโคมะจิซึทึริ”

“คั่นโคมะจิซึทึริ” (観光まちづくり) มีรากศัพท์มาจากภาษาญี่ปุ่น 3 คำ คือ คำว่า คั่นโค (観光 KANKOU) แปลว่า การท่องเที่ยว คำว่า มะจิ MACHI (まち MACHI) แปลว่า เมือง และคำว่า ซึทึริ (づくり ZUKURI) แปลว่า การสร้างหรือการทำ ซึ่ง “คั่นโคมะจิซึทึริ” อาจกล่าวโดยรวม หมายถึง การสร้างเมืองท่องเที่ยวเป็น การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่มีความเป็นเอกลักษณ์นำมาสร้างมุมมองทางการท่องเที่ยวใหม่ ๆ แล้วนำไปพัฒนาต่อยอดให้เป็นเมืองที่มีชีวิตชีวา โดยการสร้างเมืองท่องเที่ยวจะต้องกระทำความรู้กับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นโดยมีวัตถุประสงค์ในการสร้างเมืองท่องเที่ยว 4 ประเด็น ประกอบไปด้วย เพื่อสร้างความยั่งยืน เพื่อสร้างเศรษฐกิจที่ดี เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่นและเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นศึกษาในประเด็นการสร้างความยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่นให้คงอยู่อย่างยั่งยืนด้วยการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ภายใต้การนำเอาทรัพยากรทางด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนบ้านปะอาวมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไปในอนาคต (Yoshida, 2020) หลักการสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนให้มีความยั่งยืน ได้แก่ ชุมชนจะต้องกำหนดกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายที่ชัดเจนและนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายจะต้องเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพที่สามารถสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนนอกเหนือจากรายได้ เช่น เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นักท่องเที่ยวกลุ่มความสนใจพิเศษในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นต้น (Mitsuru, 2013) และนอกจากนี้ชุมชนจะต้องทำการศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว ได้แก่ การศึกษาว่านักท่องเที่ยวคือเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพสมรสใดที่เดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนมากที่สุด และเข้ามาท่องเที่ยวจำนวนกี่คน วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเดินทางมาจากไหน ด้วยวิธีการในรูปแบบใด เช่น เดินทางโดยเครื่องบิน รถไฟ รถยนต์ เป็นต้น เนื่องจากเป็นข้อมูลที่นักการตลาดจะต้องนำไปใช้ในการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาและส่งเสริมด้านการตลาดกับกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย แล้วทำการการออกแบบรูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวหรือโปรแกรมท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยวชุมชน และดำเนินการส่งเสริมโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวด้วยสื่อออนไลน์โดยอาศัยแพลตฟอร์มที่เชื่อมโยงกันเพื่อนำเสนอข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่เป็นปัจจุบัน และง่ายต่อการใช้งานสำหรับนักท่องเที่ยวและฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด “คั่นโคมะจิซึทึริ” ยังเป็นแนวคิดใหม่ที่ยังไม่ได้ถูกนำมาปรับใช้ในประเทศไทย แต่มีหลักการและแนวคิดเหมือนกับแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนที่ปัจจุบันประเทศไทยได้ดำเนินการเพื่อใช้ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืนแต่มีความแตกต่างกันในด้านแนวทางในการปฏิบัติ โดยแนวคิด “คั่นโคมะจิซึทึริ” จะมีหน่วยงานไม่แสวงหาผลกำไร NGO ในท้องถิ่นเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการพัฒนาสู่ความยั่งยืนโดยอาศัยการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ โดยให้ความสำคัญต่อประโยชน์ของชุมชนเป็นอันดับแรก ในขณะที่แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะมีหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการพัฒนาสู่ความยั่งยืนจึงทำให้เกิดปัญหาในด้านการขาดความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน เนื่องจากชุมชนไม่ได้เป็นผู้ที่ประสงค์ให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาบริหารจัดการความยั่งยืนภายในชุมชนของตน ซึ่งจากแนวทางในข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาใช้นำมาใช้ในการสร้างกรอบงานวิจัยออกแบบสอบถามสำหรับสอบถามนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านปะอาว

2. แนวคิดการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว

นักวิชาการหลายท่านรวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ ได้กล่าวถึงการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวไว้ว่า รูปแบบการท่องเที่ยวประกอบไปด้วย 3 รูปแบบหลัก ได้แก่ รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม และรูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (UNWTO, 2012) โดยการพัฒนาแบบการท่องเที่ยวมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว (Available Package) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) กิจกรรม (Activities) และการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service) เป็นต้น (Pike, 2008) ซึ่งจากแนวคิดการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวผู้วิจัยได้นำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว

3. แนวคิดการพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยว

กิจกรรมทางการท่องเที่ยวเป็น 1 ในองค์ประกอบหลักที่สำคัญที่นักท่องเที่ยวใช้เป็นประเด็นในการพิจารณาเลือกจุดหมายปลายทางในการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงหลักการในการพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวและยังสามารถนำไปสู่การอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างยั่งยืนไว้ว่า กิจกรรมงานประเพณีท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตของท้องถิ่น สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์ในแง่ของเศรษฐกิจและการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืนได้ เนื่องจากจะทำให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดการรับรู้และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและประเพณี โดยชุมชนจะต้องค้นหาจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของตน แล้วนำไปสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและบุคคลภายนอกท้องถิ่นให้เห็นถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมและประเพณี โดยทำการจัดงานเชิญชวนประชาชนและบุคคลภายนอกท้องถิ่นให้เดินทางมาเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งรูปแบบการจัดงานจะต้องเกิดความต่อเนื่องในทุกๆ ปี ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะส่งผลต่อการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนในท้องถิ่น (Nohara, 2008) โดยการพัฒนา กิจกรรมทางการท่องเที่ยวควรมีลักษณะเป็นกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีความเป็นเอกลักษณ์ ออกแบบเรื่องราวได้น่าสนใจโดยอาศัยปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้บอกเล่าเรื่องราวซึ่งจะนำไปสู่การสร้างแบรนด์ให้กับสินค้าท้องถิ่นซึ่งนับว่าเป็นวิธีการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าท้องถิ่นได้ ส่วนกิจกรรมทางการท่องเที่ยวจะต้องมีลักษณะของการมีส่วนร่วมระหว่างเจ้าบ้านและนักท่องเที่ยว เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ร่วมกัน (Richards, Wisansing and Passinger, 2018) นอกจากนี้ในการพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวควรดำเนินการควบคู่กับการส่งเสริมการตลาดผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อทำการโฆษณาเชิญชวนให้บุคคลภายนอกรู้จักกับท้องถิ่น ซึ่งลักษณะในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ควรมีความถูกต้องเป็นปัจจุบัน เพื่อป้องกันการสับสนให้แก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางไปเยือน ทั้งนี้เพื่อสร้างความพึงพอใจให้เกิดแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นแต่อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมทางการตลาดจำเป็นที่จะต้องศึกษาเกี่ยวกับ

4. แนวคิดการท่องเที่ยวชุมชน

การท่องเที่ยวชุมชนเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยศักยภาพของคนในการบอกเล่าเรื่องราวข้อมูลต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนให้แก่นักท่องเที่ยวได้รู้จักและเรียนรู้ ผ่านกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ชุมชนจัดขึ้นแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือน ซึ่งกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของชุมชนจะเกิดขึ้นจากศักยภาพของพื้นที่ในชุมชนว่ามีศักยภาพด้านใดบ้าง และนอกจากนี้การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนจะดำเนินการให้เกิดความยั่งยืนได้จะต้องมีการเรียนรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวจึงจะทำให้การท่องเที่ยวชุมชนเกิดความยั่งยืน (Thongma, 2006) ในมิติของด้านทรัพยากรและรายได้ของท้องถิ่น

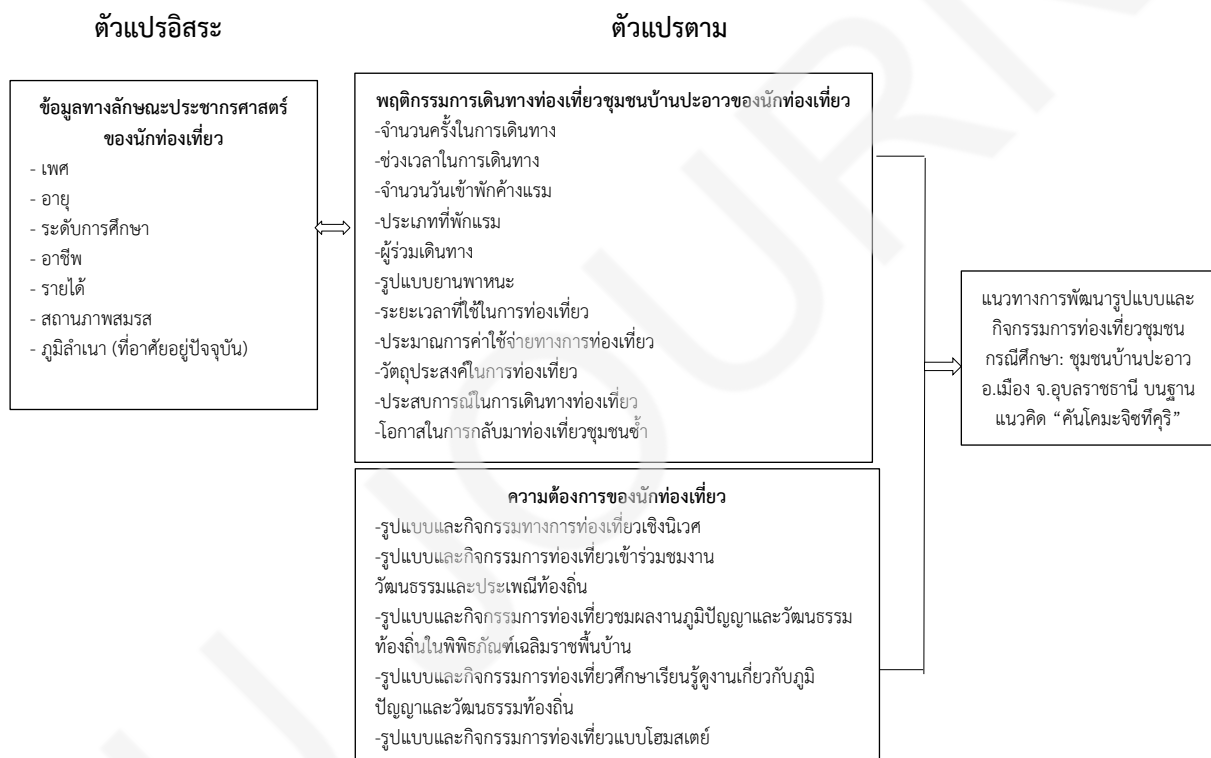
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในช่วงที่ผ่านมา พบว่า มีผลงานวิจัยที่ใกล้เคียงกับงานวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาชุมชนอีสานล้านนา บ้านใหม่ราษฎร์บำรุง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อการท่องเที่ยวชุมชนมากที่สุด ได้แก่ ด้านบุคลากร โดยการพัฒนาการท่องเที่ยวควรทำควบคู่กับการอนุรักษ์วิถีวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ชุมชนให้สามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างต่อเนื่องและควรดำเนินการภายใต้การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม (Cherdussamee, 2018) โดยการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน จะต้องประกอบไปด้วยการบริหารจัดการความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยประชาชนในชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนจึงจะเกิดความยั่งยืน ดังเช่นผลการศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะยอ

ที่พบว่าการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะยอยังไม่เกิดความยั่งยืน เนื่องจากขาดความสมดุลในการพัฒนาทางด้านมิติของ เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เนื่องจากการคนในชุมชนเกาะยอขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนและ พัฒนาด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวร่วมกัน Chanket (2017) ซึ่งปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การสร้างการมีส่วนร่วมในการ วางแผนและพัฒนากการท่องเที่ยวร่วมกันของชุมชนในท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องให้ ความสำคัญต่อการสร้างการรับรู้ให้ชุมชนเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับ ดังเช่นผลการวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนกับ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมพื้นที่ชุ่มน้ำหนองไขววน บ้านดอนแดง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครพนม ที่ ผลการวิจัยพบว่า การได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกับระดับการมี ส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำหนองไขววน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐควรตระหนักถึงการได้รับผลประโยชน์ด้านรายได้ของชุมชนอย่างเท่าเทียมควบคู่ไป กับการให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนให้เกิดความยั่งยืนใน ที่สุด (Chunhabunyatip, 2017)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส ภูมิลำเนาที่อาศัยอยู่ปัจจุบันกับพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบ้านปะอาว อ.เมือง จ.อุบลราชธานี มีความสัมพันธ์กัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านปะอาว อ.เมือง จ.อุบลราชธานี ประกอบไปด้วย ศูนย์อนุรักษ์หัตถกรรมหล่อทองเหลือง ศูนย์เฉลิมราชพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน โสมสเทยบ้านปะอาว ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นจึงใช้สูตรในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าเฉลี่ยของประชากร (Population Mean, μ) ของคัสซานี (Khazanie, 1996) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ จำนวน 385 คน โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95 เปอร์เซนต์ และยอมรับให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ 1 ใน 10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร โดยการใช้วิธีการสุ่มแบบสะดวก (Convenience Sampling) ในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านปะอาว อ.เมือง จ.อุบลราชธานี (Gall, Brog and Gall, 1996) ประกอบไปด้วย ศูนย์อนุรักษ์หัตถกรรมหล่อทองเหลือง ศูนย์เฉลิมราชพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน โสมสเทยบ้านปะอาว ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม จำนวน 385 ชุด ประกอบไปด้วยคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทางด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมและความต้องการต่อรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านปะอาว อ.เมือง จ. อุบลราชธานี ของนักท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบความตรง (Test of Validity) ด้วย IOC (Index of item objective congruence) และตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว จำนวน 3 ท่าน ผลการตรวจสอบค่า IOC ทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.06 (Tirakran, 2008) แล้วจึงได้นำแบบสอบถามไปทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) กับกลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ แต่มีลักษณะใกล้เคียงกันเพื่อทดสอบความเข้าใจในข้อคำถามของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.83 มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดค่ายอมรับอยู่ที่ค่า 0.70 ขึ้นไป จึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากร (Kidpredaborisud, 2011)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้วิธีแบบสุ่มแบบสะดวก (Convenience Sampling) พร้อมกับอธิบายแบบสอบถามและเก็บแบบสอบถามได้ครบตามจำนวนที่กำหนด คือ 385 ชุด ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล 14 สิงหาคม 2562 – 15 มกราคม 2563

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมคำนวณทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวชุมชนบ้านปะอาว อ.เมือง จ.อุบลราชธานี โดยใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านปะอาว อ.เมือง จ.อุบลราชธานี โดยใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นต้น และผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics) ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 โดยใช้วิธีการทดสอบแบบไคสแควร์ (Chi-square Test)

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านปะอาว อ.เมือง จ.อุบลราชธานี บนแนวคิด “ค้นโคมะจิซึทึริ” ขอนำเสนอผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านปะอาว อ.เมือง จ.อุบลราชธานี บนฐานแนวคิดค้นโคมะจิซึทึริ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มีรายละเอียดดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวโดยส่วนมากที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านปะอาว

ลักษณะทางประชากรศาสตร์	จำนวน	ร้อยละ
เพศหญิง	284	73.80
อายุ 20-29 ปี	234	60.80
ระดับการศึกษาปริญญาตรี/อนุปริญญา	289	75.10
อาชีพนักเรียน/นักศึกษา	209	54.30
รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท	255	66.20
สถานภาพโสด	342	88.80
ภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี	359	93.20

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 284 คน คิดเป็นร้อยละ 73.80 มีช่วงอายุ 20-29 ปี จำนวน 234 คิดเป็นร้อยละ 60.80 ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี/อนุปริญญา จำนวน 289 คน คิดเป็นร้อยละ 75.10 อาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 54.30 รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 66.20 สถานภาพโสด จำนวน 342 คน คิดเป็นร้อยละ 88.80 และมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 359 คน คิดเป็นร้อยละ 93.20 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวโดยส่วนมากที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านปะอาว

ลักษณะทางประชากรศาสตร์	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนบ้านปะอาวมาก่อน	180	46.80
ช่วงเวลาเดินทางท่องเที่ยวคือกรกฎาคม-กันยายน	122	31.70
รูปแบบการเดินทางแบบท่องเที่ยวแบบเช้า-เย็น ไปกลับ	274	71.20
เดินทางท่องเที่ยวพร้อมกับกลุ่มเพื่อน/คนรู้จัก	186	48.30
เดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนบ้านปะอาวมาโดยรถยนต์	289	75.10
ใช้เวลาในการท่องเที่ยวภายในชุมชน 1 ชั่วโมง	218	56.60
ใช้จ่ายทางการท่องเที่ยวประมาณน้อยกว่า 1,000 บาท/ครั้ง	257	66.80
วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว คือ เพื่อทำวิจัย/ดูงาน	255	66.20
นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์ในการเดินทางมาศูนย์หัตถกรรมทองเหลือง	205	36.30
หากนักท่องเที่ยวมีโอกาสนักท่องเที่ยวจะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวชุมชนบ้านปะอาวอีกครั้ง	237	61.60

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนบ้านปะอาวมาก่อน จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 46.80 โดยมีการเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงเดือนกรกฎาคม-กันยายนมากที่สุด จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 31.70 มีรูปแบบการเดินทางแบบท่องเที่ยวแบบเช้า-เย็น ไปกลับ จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 71.20 หากพักแรมนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเลือกพักที่ที่พักแบบโรงแรม/รีสอร์ทใน อ.เมือง จ.อุบลราชธานี จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 30.90 เดินทางท่องเที่ยวพร้อมกับกลุ่มเพื่อน/คนรู้จัก จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 48.30 วิธีการเดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนบ้านปะอาวมาโดยรถยนต์ จำนวน 289 คิดเป็นร้อยละ 75.10 ซึ่งมีการใช้เวลาในการท่องเที่ยวภายในชุมชน 1 ชั่วโมง จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 56.60 มีค่าใช้จ่ายทางการท่องเที่ยวประมาณน้อยกว่า 1,000 บาท จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 66.80 วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว คือ เพื่อทำวิจัย/ดูงาน จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 66.20 โดยนักท่องเที่ยวที่เคยมี

ประสบการณ์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านปะอาว อ.เมือง จ.อุบลราชธานี ส่วนใหญ่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวศูนย์หัตถกรรมทองเหลืองมากที่สุด จำนวน 205 คิดเป็นร้อยละ 36.30 และภาพรวมหากนักท่องเที่ยวมีโอกาสนักท่องเที่ยวจะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวชุมชนบ้านปะอาวอีกครั้ง อ.เมือง จ.อุบลราชธานีอีกครั้ง จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 61.60

2. ผลการศึกษารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการในการเดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนบ้านปะอาว อ.เมือง จ.อุบลราชธานี บนฐานแนวคิดค้นโคมะจิชิต์ริ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 มีรายละเอียด ดังตารางที่ 3 – ตารางที่ 4

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวโดยส่วนมากต้องการในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านปะอาว

รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการ	$\bar{X}$	S.D.
1. รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.58	0.51
2. รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวเข้าร่วมชมงานวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น	3.82	0.61
3. รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวชมผลงานของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นในพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน	3.93	0.55
4. รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวศึกษาเรียนรู้ด้านเกี่ยวกับภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.84	0.73
5. รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์	3.67	0.54
ค่าเฉลี่ยความต้องการรูปแบบการท่องเที่ยวโดยภาพรวม	3.77	.48

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับความต้องการต่อรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านปะอาว อ.เมือง จ.อุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมของความต้องการเท่ากับ 3.77 เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความต้องการท่องเที่ยวในรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวชมผลงานของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นในพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 และเมื่อพิจารณากิจกรรมการท่องเที่ยวตามรูปแบบทางการท่องเที่ยวที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการ สามารถอธิบายรายละเอียดของข้อมูลได้ดังตารางต่อไปนี้ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวโดยส่วนมากมีความต้องการในชุมชนบ้านปะอาว

กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการ	$\bar{X}$	S.D.
1. มีห้องนั่งฟังบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.75	0.77
2. มีห้องสำหรับนั่งอ่านหนังสือเกี่ยวกับภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของท้องถิ่น	3.75	0.92
3. มีจุดสำหรับฝึกทำและให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในศาสตร์ต่างๆ โดยไกด์ที่เป็นคนในท้องถิ่นมีความชำนาญ	3.90	0.84
4. บริการเช่าชุดท้องถิ่นเพื่อถ่ายภาพเป็นที่ระลึก	4.41	0.69
5. มีจุดบริการซื้อของฝากของที่ระลึกของท้องถิ่น	3.88	0.85
ค่าเฉลี่ยรวมด้านรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวชมผลงานของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นในพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน	3.93	0.55

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับความต้องการต่อรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวชมผลงานของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นในพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมของความต้องการเท่ากับ 3.93 เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความต้องการบริการเช่าชุดท้องถิ่นเพื่อถ่ายภาพเป็นที่ระลึกมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 รองลงมา คือ มีจุดสำหรับฝึกทำและให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในศาสตร์ต่างๆ โดยไกด์ที่เป็นคนในท้องถิ่นมีความชำนาญ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 มีจุดบริการซื้อของฝากของที่ระลึกของท้องถิ่น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีห้องนั่งฟังบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น และมีห้องสำหรับนั่งอ่านหนังสือเกี่ยวกับภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.75 ตามลำดับ สอดคล้องกับ Cherdussamee (2018) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาชุมชนอีสานล้านนา บ้านใหม่ราษฎร์บำรุง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อการท่องเที่ยวชุมชน อีสานล้านนา บ้านใหม่ราษฎร์บำรุง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ได้แก่ ด้านบุคลากร รองลงมา ได้แก่ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านกระบวนการ ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านการจัดจำหน่าย ซึ่งในการพัฒนาควรทำความเข้าใจกับการอนุรักษ์วิถีวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ชุมชน ให้สามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างต่อเนื่องในอนาคต ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์	Chi-Square Test		ผลการทดสอบสมมติฐาน
	χ^2	p	
1. เพศ	50.989	0.284	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย
2. อายุ	266.368	0.000	สอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย
3. ระดับการศึกษา	207.521	0.000	สอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย
4. อาชีพ	293.585	0.003	สอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	224.662	0.022	สอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย
6. สถานภาพสมรส	125.010	0.013	สอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย
7. ภูมิลำเนาที่อาศัยอยู่ปัจจุบัน	95.432	0.382	ไม่สอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัจจัยทางด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านอายุ ด้านระดับการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ด้านสถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านปะอาว อ.เมือง จ.อุบลราชธานีที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ส่วนด้านเพศ และด้านภูมิลำเนาที่อาศัยอยู่ปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านปะอาว อ.เมือง จ.อุบลราชธานีที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 สอดคล้องกับ Tachataweewan (2002) ที่กล่าวว่าพฤติกรรมที่แสดงออกมาของนักท่องเที่ยวกลุ่มต่างๆ มีผลต่อพฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยว ส่วนด้านเพศและภูมิลำเนาที่อาศัยอยู่ปัจจุบันของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านปะอาว ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากเพศหญิงและเพศชายมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวที่แตกต่างกันจึงทำให้เพศไม่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว และภูมิลำเนาที่อาศัยอยู่ปัจจุบันก็ส่งผลต่อพฤติกรรมการเดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนบ้านปะอาวแตกต่างกัน เช่น นักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ใกล้ชุมชนบ้านปะอาวมักจะเดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนบ้านปะอาวได้สะดวกมากกว่านักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ห่างไกล

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านปะอาว อ.เมือง จ.อุบลราชธานี บนฐานแนวคิด “ค้นโคมะจิซึทึริ” ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ผลการศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านปะอาว อ. เมือง จ.อุบลราชธานี บนฐานแนวคิดค้นโคมะจิซึทึริ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุ 20-29 ปี ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี/อนุปริญญา อาชีพพนักงาน/นักศึกษา รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท สถานภาพโสด และมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ภายในจังหวัดอุบลราชธานี โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนบ้านปะอาวมาก่อน มักจะเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงเดือนกรกฎาคม-กันยายน รูปแบบการเดินทางแบบท่องเที่ยวแบบเช้า-เย็น ไปกลับ และหากพักแรมนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเลือกพักที่พักรับรอง/รีสอร์ทใน อ. เมือง เดินทางท่องเที่ยวพร้อมกับกลุ่มเพื่อน/คนรู้จัก มีวิธีการเดินทางมาท่องเที่ยวโดยรถยนต์ใช้เวลาในการท่องเที่ยวภายในชุมชน 1 ชั่วโมง มีการใช้จ่ายทางการท่องเที่ยวประมาณน้อยกว่า 1,000 บาท วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว คือ เพื่อทำวิจัย/ดูงาน โดยนักท่องเที่ยวที่เคยมีประสบการณ์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านปะอาว ส่วนใหญ่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวศูนย์หัตถกรรมทองเหลืองมาก และภาพรวมหากนักท่องเที่ยวมีโอกาสนักท่องเที่ยวจะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวชุมชนบ้านปะอาวอีกครั้ง สอดคล้องกับ Mitsuru (2013) ที่กล่าวว่า นักการตลาดการท่องเที่ยวชุมชนจะต้องเรียนรู้และศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์และ

พฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว อาทิ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพสมรส และเข้ามาท่องเที่ยวจำนวนกี่คน วัดอุปสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว เดินทางมาจากไหน ด้วยวิธีการในรูปแบบใด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนด้านการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวชุมชน

ในด้านการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยว พบว่า ด้านอายุ ด้านระดับการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ด้านสถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านปะอาว อ.เมือง จ.อุบลราชธานี ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับ Mitsuru (2013) ที่กล่าวว่า การศึกษาข้อมูลทางด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวสามารถนำไปกำหนดกลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวเป้าหมายให้กับการท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นที่ 2 ผลการศึกษารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการในการเดินทางมาท่องเที่ยว ชุมชนบ้านปะอาว อ.เมือง จ.อุบลราชธานี บนฐานแนวคิดค้นโคมะจิซึทึริ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า รูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการ คือ รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวชมผลงานของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นในพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ภายใต้กิจกรรมทางการท่องเที่ยว ได้แก่ บริการเช่าชุดท้องถิ่นเพื่อถ่ายภาพเป็นที่ระลึก มีจุดสำหรับฝึกทำและให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในศาสตร์ต่างๆ โดยไกด์ที่เป็นคนในท้องถิ่นมีความชำนาญ จุดบริการซื้อของฝากของที่ระลึกของที่ระลึก และยังมีห้องนั่งฟังบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น และมีห้องสำหรับนั่งอ่านหนังสือเกี่ยวกับภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ Yoshida (2020) ที่กล่าวถึง การสร้างเมืองท่องเที่ยวว่าเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่มีความเป็นเอกลักษณ์นำมาสร้างมุมมองทางการท่องเที่ยวใหม่ๆ และสอดคล้องกับ Richards, Wisansing and Passinger (2018) ที่กล่าวว่า การพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวควรมีลักษณะเป็นกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ บนฐานทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีความเป็นเอกลักษณ์ ออกแบบเรื่องราวที่น่าสนใจโดยอาศัยปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้บอกเล่าเรื่องราวซึ่งนำไปสู่การสร้างแบรนด์ให้กับสินค้าท้องถิ่นซึ่งนับว่าเป็นวิธีการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าท้องถิ่น ในขณะที่ (Pike Steven, 2008) ก็ได้มีแนวคิดที่สอดคล้องกับ Richards, Wisansing and Passinger (2018) ที่กล่าวว่า กิจกรรมทางการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมทำให้สถานที่ท่องเที่ยวกลายเป็นจุดหมายปลายทางที่น่าสนใจ

สำหรับการวิจัยเรื่องนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลปะอาวและผู้ประกอบการท้องถิ่น สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือน เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว และสร้างรูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือน ตลอดจนสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนด้านการส่งเสริมด้านการตลาดท่องเที่ยวให้แก่วชุมชน อาทิ ใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดท่องเที่ยวให้ชุมชนเกิดรายได้จากการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกของท้องถิ่น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านปะอาว อ.เมือง จ.อุบลราชธานี บนแนวคิด “ค้นโคมะจิซึทึริ” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวแก่ชุมชนบ้านปะอาวให้เกิดความหลากหลาย น่าสนใจ ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวในมิติของการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว ตามแนวคิด “ค้นโคมะจิซึทึริ” ดังนี้

1. ด้านนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย ชุมชนควรกำหนดกลุ่มตลาดเป้าหมายหลัก ได้แก่ กลุ่มเพศหญิง อายุ 20-29 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี/อนุปริญญา อาชีพพนักงาน/นักศึกษา รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท สถานภาพโสด ภูมิภูมิลำเนาอาศัยอยู่ภายในจังหวัดอุบลราชธานี

2. ด้านทรัพยากรที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย น่าสนใจสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว คือ ชุมชนควรนำเสนอการท่องเที่ยวชุมชนที่เน้นรูปแบบและกิจกรรมการเดินทางท่องเที่ยวชมผลงานของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นในพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน เช่น ต้องการบริการเช่าชุดท้องถิ่นเพื่อถ่ายภาพเป็นที่ระลึก จุดสำหรับฝึกทำและให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในศาสตร์ต่างๆ โดยไกด์ที่เป็นคนใน

ท้องถิ่นมีความชำนาญ มีจุดบริการซื้อของฝากของที่ระลึกของท้องถิ่น มีห้องนั่งฟังบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น และมีห้องสำหรับนั่งอ่านหนังสือเกี่ยวกับภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของท้องถิ่น เป็นต้น

3. ด้านการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยว ชุมชนควรมีการจัดโปรแกรมนำเที่ยวตามฤดูกาลของท้องถิ่น เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนตลอดปี โดยจัดโปรแกรมท่องเที่ยวแบบเต็มรูปแบบหรือเป็นแบบแพคเกจให้นักท่องเที่ยวได้สามารถเลือกทำกิจกรรมได้หลากหลาย โฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนโดยมุ่งเน้นแสดงจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ได้แก่ การเป็นชุมชนที่มีประวัติความเป็นมายาวนานและมีจุดเด่นด้านภูมิปัญญางานหัตถกรรมเครื่องทองเหลืองและการทอผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย ซึ่งในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ในระยะเริ่มแรกควรมีการกำหนดพื้นที่ในการดำเนินการ คือ โฆษณาสร้างการรับรู้ภายในจังหวัดหรือจังหวัดข้างเคียงก่อน เพื่อประหยัดงบประมาณและเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายหลัก ค่อยขยายสู่การโฆษณาประชาสัมพันธ์ระดับภูมิภาคและประเทศต่อไป นอกจากนี้ชุมชนควรทำดำเนินการควบคู่กับการส่งออกสินค้าของชุมชนไปจำหน่ายในพื้นที่ทางการตลาดที่กำหนด ซึ่งจะเป็นการสร้างการรับรู้จุดเด่นของชุมชนไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ นำไปสู่การสร้างรายได้เข้าสู่ชุมชนอีกช่องทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านปะอาว อ.เมือง จ.อุบลราชธานี บนแนวคิด “คันโคมะจิชทีคุรี” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวแก่ชุมชนบ้านปะอาวให้เกิดความหลากหลาย น่าสนใจ ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวในมิติของการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวตามแนวคิด “คันโคมะจิชทีคุรี” ดังนี้

-ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย ชุมชนควรกำหนดกลุ่มตลาดเป้าหมายหลัก ได้แก่ กลุ่มเพศหญิง อายุ 20-29 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี/อนุปริญญา อาชีพนักเรียน/นักศึกษา รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท สถานภาพโสด ภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี

2. ด้านทรัพยากรที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย น่าสนใจสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว คือ ชุมชนควรนำเสนอการท่องเที่ยวชุมชนที่เน้นรูปแบบและกิจกรรมการเดินทางท่องเที่ยวชมผลงานของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นในพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน เช่น ต้องการบริการเช่าชุดท้องถิ่นเพื่อถ่ายภาพเป็นที่ระลึก จุดสำหรับฝึกทำและให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในศาสตร์ต่างๆ โดยไกด์ที่เป็นคนในท้องถิ่นมีความชำนาญ มีจุดบริการซื้อของฝากของที่ระลึกของท้องถิ่น มีห้องนั่งฟังบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น และมีห้องสำหรับนั่งอ่านหนังสือเกี่ยวกับภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของท้องถิ่น เป็นต้น

3. ด้านการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยว ชุมชนควรมีการจัดโปรแกรมนำเที่ยวตามฤดูกาลของท้องถิ่น เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนตลอดปี โดยจัดโปรแกรมท่องเที่ยวแบบเต็มรูปแบบหรือเป็นแบบแพคเกจให้นักท่องเที่ยวได้สามารถเลือกทำกิจกรรมได้หลากหลาย โฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนโดยมุ่งเน้นแสดงจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ได้แก่ การเป็นชุมชนที่มีประวัติความเป็นมายาวนานและมีจุดเด่นด้านภูมิปัญญางานหัตถกรรมเครื่องทองเหลืองและการทอผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย ซึ่งในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ในระยะเริ่มแรกควรมีการกำหนดพื้นที่ในการดำเนินการ คือ โฆษณาสร้างการรับรู้ภายในจังหวัดหรือจังหวัดข้างเคียงก่อน เพื่อประหยัดงบประมาณและเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายหลัก ค่อยขยายสู่การโฆษณาประชาสัมพันธ์ระดับภูมิภาคและประเทศต่อไป นอกจากนี้ชุมชนควรทำดำเนินการควบคู่กับการส่งออกสินค้าของชุมชนไปจำหน่ายในพื้นที่ทางการตลาดที่กำหนด ซึ่งจะเป็นการสร้างการรับรู้จุดเด่นของชุมชนไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ นำไปสู่การสร้างรายได้เข้าสู่ชุมชนอีกช่องทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน บนฐานแนวคิด “คั่นโคมะจิชที่คุริ” ในบริบทท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่อื่นๆ เนื่องจากแต่ละชุมชนจะมีทรัพยากรของท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและออกแบบกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน

ข้อจำกัดการวิจัย

ผลการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนารูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านปะอาว อ.เมือง จ.อุบลราชธานี บนแนวคิด “คั่นโคมะจิชที่คุริ” อาจไม่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ทั้งนี้แนวทางในการพัฒนาขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่และทรัพยากรท้องถิ่นของแต่ละชุมชน

References

- Chanket K. (2017). *Kānchatkān kānthōngthiēo chumchon yāng yangyūn* [The Development Guideline of the Sustainable Community-Based Tourism: The Case Study Esarn Lanna Baanmairajbumrung, Dokkhamtai District, Phayao Province] (Research Report Master of Political Science). Thammasat University, Bangkok, Thailand.
- Kidpredaborisud, B. (2011). *Rabiāp withī wīchai thāng sangkhommasāt*. [Research Methodology in Social Science] (4thed). Bangkok, Chamchuree Products.
- Yoshida D. (2020). *Kānsāng mūāng thōngthiēo khan khōmachitha sukhuri phūā phatthanā thōngthiēn sū khwāmyangyūn thāng dān sēthakit sangkhom watthanatham læ singwætloēm*. [The Idea of Scenery Town is Created. That is “ankoumachizukuri” for Locally Economical, Social, Culture and Environmental Permanence] *Business Review*. 12(2);256–71.
- Yoshida D. (2020). *Kānsuksā sakkayaphāp nai kānthōngthiēo choēng watthanatham khōng chumchon bān pa ‘āo ‘amphōē mūāng chāngwat ‘Ubon rāthathānī bon thān nēōkhīt khan khōmachitha sukhuri*. [A Study of Potentials of Cultural Tourism in Ban Pa-ao Amphoe Mueang Ubon Ratchathani Province; Kankou Machizukuri Approach]. (*TNI Journal of Business Administration and Languages*). 8(2);256-271.
- Cherdrussamee P. (2018). *Nēothāng kānphatthanā kānthōngthiēo chumchon yāng yangyūn kōrānī suksā chumchon ‘Isān lānnā bān mai rāt bamrung ‘amphōē dōk khamtai chāngwat Phayao*. [The Development Guideline of the Sustainable Community-Based Tourism: The Case Study Esarn Lanna Baanmairaj bumrung, Dokkhamtai District, Phayao Province. (Thesis of Master of Arts)]. Phayao University, [In Thai] Bangkok, Thailand.
- Chunhabunyatip P. (2017). *Kānthōngthiēo chumchon kap kānmī sūānrūām nai kān ‘anurak singwætloēm phūnthī chum namnōng chai wān bān dōk dāeng ‘amphōē sī songkhram chāngwat nakhōn phanom*. [Community Tourism and Environmental Conservation Participation in Nong Chaiwan Wetland Dondeng Village, Srisongkhram District, Nakhon Phanom Province]. (*International Thai Tourism Journal*). 13(2);47-62.
- Gall, M. D., Borg, W. R., and Gall, J. P. (1996). *Educational research: An introduction*, Longman Publishing, New York.

- Richards G, Wisansing J, and Passinjer. (2018). Khuṃṃ krabuānkān phatthanā læ yok radap kitchakam thoṅthiēo chœng sāngsan. [Development and upgrading process manual Creative tourism activities]. Retrieved May, 2021, from https://tis.dasta.or.th/dastaknowledge/wp-content/uploads/2019/01/ct-toolkit_th.pdf
- Intarapan W. nak wikhrō læ phæn nayōbāi chamnān kān samnakngān kānthōṅthiēo læ kilā hæng prathēt Thai samnak ngā 'Ubon ratchathani. [Plan and Policy Analyst Professional Level, Ubon Ratchathani Tourism Authority]. (2020 August 13). Interview.
- Khazanie, R. (1996). Statistics in a world of Applications. 4th ed. New York : Harpercollins college publishers.
- Loamwong P. prathan klum hatthakam khruāngthōṅg luāng. (Oct 31, 2019). Interview.
- Mitsuru T. (2013). Tourism town development by local platform. Tokyo ; Gakugei.
- Pike, Steven D. (2008). Destination Marketing : an integrated marketing communication approach. Australia : Butterworth-Heinmann. <https://orcid.org/0000-0001-9103-0368>
- Sightseeing town development research society. (2000). Sightseeing town development guidebook. Nara : Asia Pacific Tourism Exchange Center publishers.
- Nohara T. (2008). Current status and possibilities surrounding tourism town development; Quarterly town development. (Research Institute Urban Innovation Division). Yokohama National University, Yokohama, Japan.
- Tachataweewan S. (2002). Phruttkam nakthōṅthiēo [Tourist Behavior]. (Textbook). Khon Kaen University, Khon Kaen, Thailand.
- Thongma W. (2006). Kānthōṅthiēo dōi chumchon samrap kānphatthanā khunnaphāp chīwit khōṅ chumchon nai khēt thidin pāmai khana phatthanākān thoṅthiēo [Community-based tourism to develop the quality of life of the people in the community in the forest area]. Retrieved May 2021, From www.dnp.go.th/file/i49xy4ghqzsh3j1.doc.
- Tirakran, S. (2008). Kānsāng khruāngmū wat tuāpræ nai kānwichai thāng sangkhommasāt næōthāng sū kān patibat. [Practice Guidelines: The construction of measurement tools of the research variables for Social Sciences]. 2thed. Bangkok, Chulalongkorn University.
- World Tourism Organization. (2012). UNWTO Annual Report 2011. Madrid Spain : World Tourism Organization.